

Трофименко Олена Григорівна

Національний університет «Одеська юридична академія»,

доцент кафедри інформаційних технологій,

кандидат технічних наук, доцент

АНАЛІЗ ПЕРЕДОВОГО ЄВРОПЕЙСЬКОГО ДОСВІДУ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ

Електронне урядування сьогодні розглядається як ефективний спосіб трансформації системи державного управління. Більшість країн світу розробили та впроваджують комплексні програми щодо забезпечення ефективного формування, функціонування і розвитку систем державного управління, заснованих на використанні сучасних інформаційних та комунікаційних технологій з метою підвищення ефективності та прозорості влади, а також встановлення суспільного контролю над нею. При цьому світова спільнота приділяє значну увагу міжнародному співробітництву у цій сфері з метою створення ефективних моделей управління з урахуванням специфіки та менталітету тої чи іншої країни.

Зважаючи на обраний Україною курс на євроінтеграцію [1], доречно дослідити специфіку досвіду країн Євросоюзу щодо створення та розвитку систем е-урядування, особливо в рамках обрання нашою державою зовнішньополітичним пріоритетом інтеграцію до ЄС.

Робота Ради Європи у сфері електронного урядування була започаткована під керівництвом Комплексного проекту «Створення демократичних інституцій» (2002–2004). Протягом наступних років ЄС інтенсивно працював над створенням єдиного цифрового ринку, який охоплює цифровий маркетинг, електронну комерцію та телекомунікації.

З метою транскордонної електронної взаємодії та можливості надання транскордонних е-послуг в ЄС узгоджено правову базу для розвитку е-

урядування у формі Директив Європейської комісії, запроваджено нормативи eIDAS (Положення Європейського Парламенту та Ради Європейського Союзу щодо електронної ідентифікації та послуги довіри для електронних транзакцій на внутрішньому ринку) та EIF (Європейські рамки інтероперабельності) [2]. Крім того, для формування необхідного фундаменту розвитку систем е-урядування затверджено перелік з 20-ти базових послуг, які обов'язкові для запровадження в електронній формі. Відповідно, в усіх країнах Євросоюзу прийняті закони, що охоплюють як технічні аспекти, так і етичні та політичні питання е-урядування, а саме: цифровий підпис, електронна торгівля, захист даних, розподіл держзамовлень, доступ до інформації тощо. Значна увага приділяється вдосконаленню загальнонаціональних порталів з надання державних е-послуг, налагодженню електронної взаємодії між ними і створенню можливостей для електронного документообігу.

Звіт з електронного урядування ЄС від 2016 року [3] свідчить, що публічні загальноєвропейські е-послуги стають все більш доступними, проте зростання є нерівномірним і значна частина країн ЄС все ще відстає. Самою передовою державою Євросоюзу по доступності цифрових послуг у звіті визнана Мальта. За оцінками Єврокомісії, Мальта, Естонія, Австрія, Португалія та Фінляндія є передовими країнами ЄС за рівнем розвитку та доступності онлайн-державних послуг. Останні три місця з кінця рейтингу займають Румунія, Угорщина і Чехія. В середньому по ЄС доступність державних послуг онлайн склала 81%, а отже сучасна Європа успішно створює інклюзивне цифрове суспільство, в якому громадяни володіють необхідними навичками доступу до можливостей інтернету, що підвищує їхні шанси на оптимальне працевлаштування, освіту, ділову та соціальну активність.

Цифрова стратегія єдиного ринку для Європи [4] ставить за мету створення єдиного цифрового ринку (Digital Single Market, DSM) [5], усунення існуючих міждержавних перепон та перехід від 28 національних ринків до

єдиного. Це може принести об'єднаній Європі додаткові €415 млрд щорічно і створити сотні тисяч нових робочих місць. Сьогодні DSM розглядається як основний актив Європи, спрямований на адаптацію європейського суспільства, бізнес-середовища до нових умов ведення діяльності на міжнародній арені. Згідно з дослідженнями McKinsey Global Institute, протягом минулого десятиліття транскордонні потоки даних зросли в 45 разів, а до 2020 року вони зростуть ще в 9 разів [6]. У торговельній політиці ЄС також відчутно посилює роль цифрових технологій. Європейці прагнуть забезпечити ефективний розвиток різних секторів економіки, які використовують цифрові технології для інновацій, щоб вони залишались конкурентоспроможними на глобальному рівні.

Європейський план дій щодо електронного уряду на 2016–2020 роки [7] містить стратегічних 20 заходів щодо послідовної е-трансформації уряду, модернізації державного управління, створення єдиного цифрового ринку, усунення існуючих цифрових бар'єрів та запобіганню фрагментації, яка виникає в контексті модернізації державних адміністрацій. Передбачено тісну співпрацю з громадянами та підприємствами з метою надання високоякісних послуг. План дій підтримуватиме координацію та співпрацю на рівні Європейського Союзу щодо спільних зусиль між державами-членами та Комісією для покращення доступності та якості е-послуг, що призведе до швидких, дешевих та орієнтованих на користувачів цифрових публічних послуг. Комплексний, уніфікований підхід до створення та розбудови систем е-урядування у кожній з країн ЄС зможе усунути значну кількість зайвих дій та величезних витрат на створення зайвих розрізнених дублюючих проектів та потенційно прискорити прогрес створення ефективно діючої системи з надання державних е-послуг.

Україні, яка чітко визначила свій зовнішньополітичний курс на євроінтеграцію, доведеться враховувати і творчо використовувати досвід і напрацювання європейських країн з розвитку е-урядування як абсолютно

необхідний для нашої держави на цьому шляху. Звичайно при цьому, орієнтуючись на стандарти і цілі ЄС, наша держава вибудовуватиме власний шлях інформаційного розвитку, широкого впровадження демократичних процедур у суспільне життя, формування і розвитку державного е-урядування як ефективного інструмента забезпечення прозорості й ефективності влади, боротьби з корупцією, підвищення якості обслуговування і залучення громадян.

Список використаної літератури:

1. Трофименко О. Г. Аналіз законодавчої бази щодо впровадження електронного врядування в Україні / О. Г. Трофименко // Правові та інституційні механізми забезпечення розвитку держави та права в умовах євроінтеграції : матер. міжнар. наук.-практ. конф. : у 2 т. – Т. 1. – Одеса : Юридична література, 2016. – С. 572–574.

2. Трофименко О. Г. Електронне врядування в Україні у контексті розвитку інформаційного суспільства / Трофименко О. Г., Логінова Н. І., Буката Л. М. // Порівняльно-аналітичне право: електронне наукове фахове видання. – Ужгород, 2016. – № 1. – С. 231–234. [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://pap.in.ua/1_2016/69.pdf.

3. EU eGovernment Report 2016 shows that online public services improved unevenly [Electronic source]. – Access mode : <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/eu-egovernment-report-2016-shows-online-public-services-improved-unevenly>.

4. A Digital Single Market Strategy for Europe [Electronic source]. – Access mode : https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/2-years-on-dsm_en_0.pdf.

5. The Digital Single Market [Electronic source]. – Access mode : https://www.eu2017.ee/sites/default/files/2017-09/EC%20for%20TDS_The%20Digital%20Single%20Market%20Strategy.pdf.

6. Черніков Д. Європа формує Єдиний цифровий ринок. Чому Україна поза ним? / Д. Черніков [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2364078-misia-ocifruvati-ekonomiku-strategia-edinogo-cifrovogo-rinku.html>.

7. European eGovernment Action Plan [Electronic source]. – Access mode : 2016–2020 <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/european-egovernment-action-plan-2016-2020>.